

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

צאת השבת	כניסת השבת	
17:25	16:10	ירושלים
17:27	16:33	תל אביב
17:24	16:28	חיפה
17:27	16:33	באר שבע

פרשה זו עוסקת בביקור המלאכים אצל אברהם המחלים מברית המילה, הפיכת סדום, מעבר אברהם לגרר ולקיחת שרה ע"י אבימלך, לידת יצחק, גירוש הגר ושמעאל וניסיון העקידה.

הפרשה פותחת בתיאור ביקורו של הקב"ה אצל אברהם המחלים מברית המילה. הקב"ה רואה בצער הצדיק שלמרות מצבו מחפש לקיים מצוות הכנסת אורחים, ושולח את המלאכים שממילא היו בדרכם אליו,¹ בדמות אנשים. אברהם מקבל את פניהם, מבקש מהם לרחוץ רגליהם² ומבקש מהם

להישאר לאכול קודם שימשיכו בדרכם. הוא מבקש משרה שתכין מצה עשירה³ ונותן בידי ישמעאל שלושה פרים להכין מהם שלוש לשונות. הוא מגיש להם את הבשר יחד עם חמאה וחלב שהיו לו.⁴ המלאך מודיעו על לידת בן לשרה בעוד שנה, והדבר גורם לשרה לצחוק מתוך פקפוק ביכולתה של אשה זקנה כמותה לילד.⁵ העובדה כי פקפקה שרה בדבר מביאה להקפדה מאת ה'.

המלאכים פונים לצאת לכיוון סדום⁶ והקב"ה בוחר לספר לאברהם⁷ כי היא עומדת להיחרב בשל השחתת דרכם. הקב"ה אומר שירד לבחון האם אכן השחיתו "כצעקתה".⁸ לאחר שיוצאים המלאכים פונה אברהם בתפילה ובקשה לה' שיחוס על חמשת הערים בזכות חמישים צדיקים שאולי נמצאים שם,⁹ או שלכל הפחות לא ימית את הצדיקים עצמם בעוון הרשעים. הקב"ה עונה לו כי באם אכן יש עשרה צדיקים בכל עיר, נוכחותם תגן על העיר. לבקשתו של אברהם מסכים הקב"ה להצטרף עם תשעה צדיקים שבכל עיר, אם ימצאו. הוא מוכן להציל ארבעה, שלושה, שתיים או אפילו עיר אחת אם ימצאו לכל הפחות עשרה צדיקים בעיר אחת. מאחר ופסק אברהם לבקש רחמים, כביכול עזב ה' שהמתין עד אז מאחר ולא חפץ במות הרשע, וכעת שעזבו הדיין (הקב"ה) והסניגור (אברהם), ממשיך הקטגור במלאכתו והמלאכים מגיעים לסדום¹⁰ - אליה הלכו לאיטם בכדי לאפשר לאברהם לסנגר על אנשי סדום ולמנוע את הפיכתה.¹¹

בכניסתם לעיר הם מתקבלים ע"י לוט שהתמנה אותו יום לשופט, וישב בשער. הוא מבקש שיבואו לביתו בדרך עקיפה¹² ולאחר שמפציר בהם שלא ילוננו ברחוב הם מגיעים לביתו לערוך סדר פסח.¹³ אנשי העיר ששמעו כי לוט עבר על האיסור לארח זרים דורשים ממנו להוציאם החוצה ולאפשר להם "לידע אותם". הוא מסרב ומציע להם את בנותיו "שלא ידעו איש".¹⁴ אנשי העיר מסרבים להצעה ומנסים לחדור פנימה. המלאכים מכניסים את לוט פנימה ומעוורים את עיני כל האנשים. הם פונים ללוט שיוציא מהעיר את כל בני משפחתו מאחר והעיר עתידה

¹ שפתי חכמים יח, א

² מחשש שעובדים לאבק דרכים (רש"י שם, ד).

³ שפתי חכמים יט, ג

⁴ ולא את המצות, כי התחדשה וסתה שם שרה, ונטמאה העיסה (רש"י יח, ח).

⁵ השפתי חכמים (שם, שם) מביא שחשבה כי הדם שראתה קודם לכן היה בדרך מקרה - אולי מחמת טורח עשיית העיסה הגדולה שנתבקשה להכין - ועל כן עזבה את העיסה קודם שתיטמא ותיפסל לאכילה על ידי אברהם שהקפיד על אכילת חולין בטוהרה - ועד שחזר אברהם לעיסה כבר החמיצה - אך לא שחזרה וסתה.

⁶ מאחר ומלאך מבצע שליחות אחת. הלך המלאך שבישר על לידת יצחק. לסדום הולך מלאך אחד להפוך את העיר, והשני, שנשלח לרפא את אברהם, להציל את סדום - דבר הנחשב מאותו מין שליחות (רש"י שם, לג).

⁷ שעתיד היה לרשת את סדום

⁸ צעקת אותה נערה שנתנה אוכל לעני, והפשיטוה ומרחו עליה דבש שמשך אליה המון דבורים, עד שמתה מעיקצותיהם (רש"י שם, כא ע"פ הגמ' סנהדרין קט:).

⁹ דבר שיגרום חילול ה', שיאמרו שה' הורג את כל הדור בעוון הרשעים, כפי שעשה במבול ודור הפלגה, כלומר גם צדיקים שבהם (שפתי חכמים שם, כה).

¹⁰ רש"י שם, לג

¹¹ רש"י יט, א

¹² שלא תיוודע הכנסת אורחים (רש"י שם, ב).

¹³ רש"י יט, ג

¹⁴ דבר המובא לגנותו של לוט שמהדר במצוות הכנסת אורחים, על חשבון כבודן של בנותיו (רמב"ן שם, ח).

לזכות חטופי עזה במלחמה: ליאת בת חיה, אביב בן תלמה, אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

להיחרב בשל מעשי אנשיה. חתניו מסרבים לבוא ולפנות בוקר מוציאים אותו המלאכים מן הבית,¹⁵ יחד עם אשתו ושתי בנותיו שאיתו בבית. הם מזהירים אותו שלא יביט לראות את העיר נהפכת.¹⁶ הוא מסרב להצעתם ללכת למקומו של אברהם בהר,¹⁷ ומבקש ללכת ל'מצער' שנבנתה לאחר סדום, ועדיין לא חטאו כל כך. המלאכים מזרזים אותו להתקדם לצוער, שכן הוא מעכב את הפיכת סדום. בעלות השחר¹⁸ ממטיר הקב"ה על הערים גשם שהפך לגופרית ואש והופך אותן. והנה, כנגד ציווי המלאך, "ותבט אשתו מאחריו"¹⁹ והיא הופכת לנציב מלח.²¹²⁰

לוט החושש להישאר ליד סדום, נענה כעת לדברי המלאך והולך להר שם מוצא לו מערה לגור בה. בנותיו חוששות שחרב העולם כפי שאירע במבול, ו"איש אין בארץ" שיוכלו להינשא לו ולהמשיך את קיום העולם²² ומבקשות להתעבר מאביהן.²³ הגדולה שהרה ראשונה קוראת לבנה מואב, על שם שהגיע מאב. הקטנה שהרה בלילה השני קוראת לבנה בן עמי.²⁴

מאחר ולאחר חורבן הערים פסקו אנשים מלנוע בדרכים, עבר אברהם לגור,²⁵ שם נלקחת שרה ע"י אבימלך אחר שנודעה כאחות אברהם. הוא לא מספיק לבוא עליה עד שלוקים והוא וכל בני ביתו והקב"ה אומר לו כי הוא בן מוות על לקיחת אשת איש. אבימלך מצטדק שעשה זאת בטעות וכי הוא נקי לחלוטין מהחטא. הקב"ה עונה לו כי אמנם עשה זאת בטעות, אך מבהיר לו כי לולא מניעת ה', היה חוטא בה גם אם הייתה מספרת לו את האמת.²⁶ הוא נדרש להשיבה אל אברהם ולבקש ממנו שיתפלל בעד כל בני ביתו.²⁷ אבימלך שקובל בפני אברהם על כי הטעהו לחשוב כי שרה היא אחותו, נענה בתגובה שנאלץ לנהוג כך בשל היותם של הפלשתים אנשים לא הגונים.²⁸ ²⁹ אבימלך מעניק לאברהם ושרה מתנות רבות ומציע להם להישאר לגור בתחומו. לאחר שהתפלל אברהם בעדם, מתרפאים כולם.

כעת נפקדת גם שרה³⁰ ויולדת את יצחק, שהינו הראשון שנימול בגיל שמונה ימים. יחד עמה נרפאו הרבה חולים,³¹ ונעשה נס ששרה על אף זקנותה הניקה ילדים רבים.³² לאחר המשתה שנערך ביום גמילת יצחק, מתואר גירוש הגר ושמעאל ע"פ שרה שראתה אותו 'מצחק'³³ (ע"ז או גילוי עריות). אברהם שקשה עליו שילוח בנו, מצווה ע"י הקב"ה להקשיב לשרה הגדולה ממנו ברוח הקודש ושומע הבטחה "כי ביצחק ייקרא לך זרע". הפסוקים מתארים

¹⁵ מאחר והתעכב להציל את ממונו (רש"י שם, טז).

¹⁶ מאחר היה ראוי להיענש גם הוא וניצל רק בזכותו של אברהם.

השפתי חכמים (שם, יז) כותב כי ניצל 'מידה כנגד מידה' שלא גילה לפרעה כי שרה היא אשת אברהם, ובכך הצילו ממיתה. הטעם שהצלתו מיוחסת לאברהם, ולא למעשה שעשה, הוא שרק זכותו של אברהם אפשרה לו לפעול ולהציל את לוט. אך אם היה מציל לוט ממיתה אדם אחר, לא יכול היה להצילו כעת.

¹⁷ מתוך חשש שביחס לאברהם ייראה רשע, וייענש.

לוט טעה וחשב שניצל בזכות עצמו, אך מאחר וניצל רק בזכות אברהם לא היה לו לחשוש שכעת ייענש (**שפתי חכמים** שם, יט).

¹⁸ שאז שולטים בשמים שמש וירח כאחד, בכדי שלא יאמרו העובדים לאחד מהם, שע"ז שלהם הייתה מונעת את חורבן העיר (רש"י שם, כד).

¹⁹ חשבה כי מאחר וניצלת בזכותו, מותר לה להביט מאחורי לוט, רק לא מאחוריה (**שפתי חכמים** שם, כו **בשם מהרש"ל**).

²⁰ סירבה לבקשת לוט ליתן מלח לאורחים ולכן לקתה באותה מידה (רש"י שם, כו).

²¹ **הכלי יקר** (שם, יז) מבאר שהטעם שנענשה כעת על אותו עוון שהביא רש"י, כי כעת מביטה מאחורי לוט ודואגת על כך שלא משאיר אחריו רכוש לפרוע ממנה את כתובתה. וקטרגה עליה מידת הדין, על שלא עשתה מכספה צדקה המשולה למלח שאינו חסר לעולם ולא נטלה חלק בהכנסת אורחים ('ומצות אפה' ולא אפתה) מאחר ודאגה רק לעצמה.

²² **הש"ך** כותב כי אמרו שאברהם זקן ולא ראוי עוד לילד, וישמעאל הרי 'דומה לחמור' ולא רצו להינשא לו. הדבר מוסיף יפה על ביאור ה'ספורנו'

ו'דעת זקנים' בשם האבן עזרא (שם, לא) את המילים 'ואיש אין בארץ', כלומר ברמה שלהם.

²³ **הרמב"ן** (שם, לב) משבח את צניעותן שלא בקשו מאביהן לינשא אותן, על אף דברי הגמ' (סנהדרין נח): שכן נח מותר בביתו.

²⁴ בשל צניעותה היא זוכה שנאסר על עם ישראל לצערם בהיותם במדבר (רש"י שם, לח).

²⁵ **השפתי חכמים** (כ, א) מוסיף שרצה להתרחק מלוט שיצא לו שם רע על בנותיו.

²⁶ **שפתי חכמים** שם, ו

²⁷ **רש"י** (שם, ז) מביא כי נענשו כולם שנסתמו כל נקבי הגוף, והתעכב כל הפסולת בגופם.

²⁸ לא שואלים אורח מי זו האשה שאיתך (רש"י שם, יא).

²⁹ ולמען האמת. מאחר והיא בת אחיו ובני בניו הם כבנים, אין זה שקר לכנותה 'אחותי'.

³⁰ הגמ' (ב"ק צב) לומדת מכך שסמך "וה" פקד את שרה" ל'ויפתלל' על בית אבימלך, שכל המתפלל על חבירו נענה תחילה.

³¹ **רש"י** כא, ו

³² כך לא יכלו לומר שאין זה בנה (רש"י שם, ח)

³³ **הספורנו** (שם, ט-י) מבאר כי אמר ישמעאל שנתעברה שרה מאבימלך, וסברה שרה שעשה זאת בעצת אימו שרוצה שיירש הוא לבדו את אברהם (אמר זאת כבר בעת לידת יצחק, אך אז הייתה שרה טרודה).

לזכות חטופי עזה במלחמה: ליאת בת חיה, אביב בן תלמה, אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

את יציאת הגר עם מעט לחם ומים³⁴ - שהסתיימו מהר עקב מחלתו של ישמעאל. הגר שלא רוצה לראות במות בנה, משליכה אותו תחת אחד השיחים ושניהם מתפללים בבכי. המלאך נגלה אליה ומבשר לה כי תפילת ישמעאל נענתה³⁵ **"באשר הוא שם"**.³⁶ לפתע היא רואה באר מים ומשיבה את נפשו של ישמעאל שיגדל לשודד מדברי.

בהמשך מתוארת תביעת אבימלך מאברהם שיכיר לו טובה על שאירח אותו בארצו ומשביעו כי לא יזיק לצאצאיו. אברהם נשבע, אך מייד מוכיחו על גזלת המים על ידי עבדי אבימלך - הטוען להגנתו כי לא ידע מכך ולא שמע על כך גם מאברהם עצמו עד היום. הם כורתים ברית, שלאחריה נותן לו אברהם שבע כבשות לעדות על כי באר המים שייך לו. דבר זה מקנה למקום מגורי אברהם את שמו החדש - 'באר שבע'. אבימלך וצבאו חוזרים לארץ פלשתים ואברהם מקים שם 'בית הכנסת אורחים' בו מספק מזון ומים בחינם לעוברי המדבר ומבקש מהם שיברכו ויודו ל'בעל הבית' של העולם.³⁷

הפרשה מסיימת בתיאור ניסיון העקידה. הקב"ה פונה לאברהם לבחון את מידת נאמנותו אליו ומבקש ממנו להעלות את בנו יצחק לעולה במקום שיראה לו אחר כך. אברהם משכים בבוקר לקיום המצווה ויוצא עם יצחק ושתי נעריו. ביום השלישי נגלה לו המקום. אברהם משאיר מאחור את נערים ופונה ללכת עם יצחק, שתוהה היכן הקורבן שעתידים להקריב ושומע כעת מאביו שהוא **"השה לעולה"**. ברגע האחרון, לאחר שהמזבח מוכן והנער עקוד על גביו, פונה אליו ה' ומזהירו מלפגוע ביצחק וכי הדבר היה רק ניסיון.³⁸ אברהם רואה איל רץ לקראתו³⁹ ומקריב אותו תחת יצחק. לאור העמידה בניסיון, מתברכים אברהם ויצחק⁴⁰ בזרע רב וחזק והולכים לבאר שבע.⁴¹

לקבלת העלון כתבו לי yaakovkatz1989@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואטסאפ שלחו הודעה 0532547332

או לחצו כאן

שבת שלום

³⁴ **השפתי חכמים** (שם, יד) מבאר כי חשב שלאחר מעט זמן שרה תפסיק לבעוס, ויוכל להשיבם אליו. לכן לא שלח אותם עם הרבה כסף.

³⁵ שתפילת החולה על עצמו עדיפה מתפילת אחרים (**רש"י** שם, יז בשם **המדרש רבה**).

³⁶ למרות שבעתיד ימיתו בניו את ישראל בצמא, כאשר יצאו לגלות לאחר חורבן בית ראשון (**רש"י** שם, יז ע"פ ישעיה כה).

³⁷ **סוטה י**

³⁸ הקב"ה דייק שלא חזר בו מדבריו. שכן גם בתחילה ביקש רק "העלהו לעולה" ולא שישחט (**רש"י** כב, יב).

³⁹ השטן סיבך קניו בעץ בכדי להפריע לאברהם (**רש"י** שם, יג).

⁴⁰ **רש"י** שם, יז

⁴¹ שם, יט

לזכות חטופי עזה במלחמה: ליאת בת חיה, אביב בן תלמה, אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.